

> Retouradres: Postbus 16164 | 2500 BD | Den Haag

NCTV
P.J. Aalbersberg
postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Bezoekadres:
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag
T 088 9846 300
www.scp.nl

Inlichtingen bij
Debbie Verbeek-Oudijk
E d.verbeek-oudijk@scp.nl
M 0611119255

Ons kenmerk
SCP-2021/1353

Datum 21 mei 2021
Onderwerp Sociaal maatschappelijke reflectie mogelijke maatregelen Covid-19

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Geachte heer Aalbersberg,

Ter voorbereiding op de besluitvorming in de MCC19 de komende week heeft u ons verzocht te reflecteren op de onderdelen uit stap 3 van het openingsplan, de inzet van toegangstesten en een alternatieve (capaciteits)norm voor winkels en doorstroomlocaties.

We schetsen u de meest zwaarwegende maatschappelijke effecten op een aantal onderdelen en thema's, zonder deze af te zetten tegen besmettingsrisico's.¹ Het wegen van epidemiologische effecten (op basis van het OMT advies) ten opzichte van maatschappelijke effecten (op basis van dit advies) is een politieke wegging.

Ontvangen van bezoek en sociaal contact

- Mensen missen vooral de intiemere sociale contacten met mensen van buiten hun huishouden en kleinere bijeenkomsten. Uit onderzoek van de gedragsunit van het RIVM blijkt dat 78% van de deelnemers het mist om familie en vrienden in het echt te zien.
- Uit cijfers van het RIVM blijkt eveneens dat sinds april 2020 het percentage dat goed contact heeft met familie en vrienden, het percentage dat digitale contacten als positief ervaart en het percentage dat de kwaliteit van de sociale contacten als goed ervaart zijn gedaald (met 12 tot 20 procentpunt).
- Gevoelens van eenzaamheid zijn de afgelopen maanden toegenomen. In maart 2021 voelt 81% van de jongeren van 16-24 jaar zich enigszins tot sterk eenzaam, voor oudere leeftijdsgroepen ligt dit iets lager, op 62 tot 66%.

---

¹ Belangrijkste bronnen:

[SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ;
[SCP adviesbrief Bouwstenen voor Sociaal Herstel](#) ;
[Briefadvies Planbureaus Een doorstart voor de samenleving](#);
<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/welbevinden-en-leefstijl>;
[COVID-19 - Veiligheidsberaad](#);
[Advies Raad voor Cultuur: investeer in cultuur voor iedereen](#);
[Advies VNG-commissie: Sociaal sterker de crisis uit](#)

- Sociaal contact speelt een belangrijke rol in het welbevinden van mensen. Op bezoek gaan bij elkaar is niet alleen leuk tijdverdrijf, maar biedt ontspanning, verminderd gevoelens van eenzaamheid en heeft de functie van sociale steun.
- Beperkingen in het persoonlijk contact tussen mensen – zowel uit het informele netwerk als met formele hulpverleners – maakt het ook moeilijker om tijdig signalen van somberheid en angst te herkennen en op mogelijkheden van hulp te wijzen.
- Er kan een preventieve rol uitgaan van een verruiming van de mogelijkheden voor het bieden van onderlinge – dus informele - sociale steun. Het maken van een praatje is een van de meest voorkomende vormen daarvan.

1,5 meter in het onderwijs

- Het loslaten van de 1,5 meter maatregel in het voortgezet onderwijs (VO) zal positieve gevolgen hebben voor zowel de educatie als de socialisatie van jongeren. Het volledig openen van het VO maakt het mogelijk dat meer leerlingen fysiek onderwijs kunnen volgen, het zal bijdragen aan het welbevinden van scholieren en de opbrengst van het onderwijs vergroten.
- Hoe sneller de scholen worden geopend, hoe meer positieve gevolgen er verwacht kunnen worden voor dit schooljaar gezien de resterende korte periode tot de zomervakantie.
- Dit geldt niet alleen voor het VO, maar ook voor het Mbo, Hbo en het WO.

Cultuurparticipatie

- De culturele en creatieve sector is goed voor 320 duizend banen en 4,5% van onze totale werkgelegenheid. Creatieve ondernemers, kunstenaars en verenigingen zijn hard geraakt door de crisis.
- Vrijtijdsbesteding waaronder cultuurparticipatie, draagt bij aan ontplooiing, ontspanning, ontmoeting, ondersteuning en onderscheiding, en kan er juist in tijden van tegenslag enorm toe doen. Het draagt ook bij aan identiteit(vorming) en ervaren steun.
- Cultuurparticipatie kan bijdragen aan verbondenheid tussen mensen en groepen met verschillende achtergronden. En juist die verbondenheid is belangrijk tijdens een pandemie: sociale samenhang is de fundering om samen deze crisis door te komen.
- Digitale mogelijkheden van cultuurparticipatie kunnen de beleving en sociale effecten van een live-bezoek niet evenaren. Het beperken van veel van deze vormen van vrijtijdsbesteding is voor velen dan ook een groot gemis.
- Beperkte (culturele) participatie kan mogelijk extra negatief uitpakken voor kwetsbare mensen die juist daar (nog) een stuk van hun welbevinden aan ontnemen, zoals ouderen, mensen zonder werk, en mensen met gezondheidsproblemen.

Openstellen locaties binnen en buiten

- Het openen van (doorstroom)locaties, zoals wijkcentra, sauna's, restaurants, casino's en theaters geeft mensen meer mogelijkheden voor activiteiten buitenshuis. Een groep mensen heeft daar sterke behoefte aan en het openen van de locaties kan een bijdrage zijn aan een verbetering van hun (fysieke en mentale) welbevinden.
- Met name mensen in steden hebben zelf vaak weinig leefruimte en delen de buitenruimte zoals parken met velen. Het openen van (doorstroom)locaties kan de druk op die buitenruimte verlichten.

Inzet toegangstesten en capaciteitsnormen

- Toegangstesten kunnen bijdragen aan het verminderen van de gezondheidsrisico's. Alternatieve capaciteitsnormen kunnen het potentiële aantal bezoekers vergroten en zo bedrijven en instellingen meer perspectief bieden.
- De inzet van toegangstesten voor versnellingen en verruiming, het hanteren van alternatieve capaciteitsnormen en het al dan niet verplichten hiervan zijn bij uitstek een politieke keuze.
- Er bestaat in verschillende sectoren enige weerstand voor het gebruik van toegangstesten, vooral waar het gaat om kleinschalige locaties, zalen en voorstellingen. Brancheorganisaties uiten via de media zorgen dat de drempel van een negatieve toegangstest te hoog gaat zijn, bezoek uitblijft of slechts incidenteel zal zijn.
- Er worden eveneens zorgen geuit over het hanteren van een percentage voor maximale capaciteit op 1,5m, wat in aantallen potentiële bezoekers vooral perspectief biedt voor grotere locaties. Het hanteren van een maximum van 50 bezoekers per ruimte biedt meer perspectief aan o.a. kleine theaters en bioscopen, en geeft ook meer ruimte aan grotere locaties met meerdere zalen.
- De veiligheid van ontmoetingen van elkaar op terrassen, in restaurants en in culturele instellingen is beter te waarborgen dan op andere openbare plekken vanwege regels die dienen te worden nageleefd (waaronder gezondheidscheck, hygiëne en achterlaten contactgegevens) en het toezicht daarop door het personeel.

Advies

Samenvattend en in overeenstemming met eerdere adviezen adviseert het SCP het kabinet de genoemde aandachtspunten en maatschappelijke effecten van de maatregelen Covid-19 mee te wegen in de besluitvorming in de komende week en ook helder te communiceren dat deze afweging is gemaakt. Daarnaast adviseert het SCP bij het (verder) openen van de samenleving, stapsgewijs de zeggenschap en verantwoordelijkheid over het leven weer meer te verleggen richting de samenleving en zo de balans terug te brengen in de rolverdeling tussen overheid,

21 mei 2021

Ons kenmerk
SCP-2021/1353

bedrijven en burgers. Hierbij zijn duidelijkheid, transparantie, consistentie, gelijke behandeling en representatie belangrijk in zowel besluitvorming en beleid als in de uitvoering. Veel burgers en bedrijven hebben laten zien dat zij bereidwillig en daadkrachtig zijn om oplossingen te bedenken en te organiseren voor maatschappelijke problemen. Geef ze het vertrouwen dat zij kunnen bijdragen aan het openen en herstellen van onze samenleving. Tot slot adviseert het SCP om de effecten van eerdere versoepelingen in het oog te houden.

We zijn uiteraard bereid tot een andere toelichting op onze aandachtspunten en op het advies.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau